

Conservatori Professional
de Música Mestre Tàrrrega
de Castelló

**PROGRAMACIÓ
DIDÀCTICA**

CONJUNT DE DOLÇAINA

ÍNDICE

Les competències.....	4
Objectius generals de les Ensenyances Professionals.....	26
Objectius específics de les Ensenyances Professionals.....	27
Objectius específics de conjunt de dolçaina.....	29
Continguts propis de conjunt de dolçaina.....	31
L'avaluació en el Grau Professional.....	32
Criteris d'avaluació.....	33
Metodologia.....	35
Procediments d'avaluació.....	37
Mínims exigibles.....	37
Procediments de recuperació al llarg del curs.....	37
Exàmens extraordinaris de juliol.....	38
Pèrdua d'avaluació contínua.....	38
Límit de permanència.....	39
Atenció a la diversitat.....	39
TIC i mesures de sensibilització.....	39
Aplicació de la programació.....	39
Proposta de les obres de conjunt 1 (1r i 2n EP).....	41
Proposta de les obres de conjunt 2 (5è i 6è EP).....	43
Bibliografia i webs.....	46
Tècnica d'estudi.....	47

LES COMPETÈNCIES

Les competències que es recullen en esta programació s'han establert de conformitat amb els resultats de la recerca educativa i amb les tendències europees recollides en la Recomanació 2006/962/EC, del Parlament Europeu i del Consell, de 18 de desembre de 2006, sobre les competències clau per a l'aprenentatge permanent. Estes competències es descriuen, s'indica la seua finalitat i aspectes distintius, i es posa de manifest, en cadascuna d'elles, les claus de desenvolupament que ha d'aconseguir tot l'alumnat referides al final de l'ensenyament professional de música, però el desenvolupament de la qual ha d'iniciar-se des del començament de l'escolarització, de manera que la seua adquisició es realitze de forma progressiva i coherent al llarg de les diferents etapes educatives.

Les competències clau hauran d'estar estretament vinculades als objectius definits per a l'Ensenyament Professional de Música. Esta vinculació afavorix que la consecució d'aquests objectius al llarg de la vida acadèmica porten implícitament el desenvolupament de les competències clau, perquè totes les persones puguen aconseguir el seu desenvolupament personal i aconseguir una correcta incorporació en la societat.

Un enfocament metodològic basat en les competències clau i en els resultats d'aprenentatge comporta importants canvis en la concepció del procés d'ensenyament-aprenentatge, canvis en l'organització i en la cultura escolar; requereix l'estreta col·laboració entre els docents en el desenvolupament curricular i en la transmissió d'informació sobre l'aprenentatge dels i les alumnes, així com canvis en les pràctiques de treball i en els mètodes d'ensenyament.

Les competències clau del currículum en el Sistema Educatiu Espanyol són les següents:

1. Comunicació lingüística.

És el resultat de l'acció comunicativa dins de pràctiques musicals i socials determinades, en les quals l'individu actua amb altres interlocutors i a través de textos en múltiples modalitats, formats i suports. Estes situacions i pràctiques poden implicar l'ús de diferents llenguatges musicals, en diversos àmbits i de manera individual o col·lectiva. Per a això l'individu disposa del seu repertori musical, però ajustat a les experiències comunicatives que experimenta al llarg de la vida. Els diferents llenguatges musicals que utilitza poden haver tingut vies i temps diferents d'adquisició i constituir, per tant, experiències d'aprenentatge musicals, tant populars com d'una altra índole.

Esta visió de la competència en comunicació lingüística vinculada amb pràctiques musicals determinades oferix una imatge de l'individu com a agent comunicatiu que produïx, i no només rep, missatges a través de les diferents manifestacions musicals amb diferents finalitats. Valorar la rellevància d'esta afirmació en la presa de decisions educatives suposa optar per metodologies actives d'aprenentatge (aprenentatge basat en tasques i projectes, en problemes, en reptes, etcètera), ja siguen estes en llenguatges musicals avantguardistes i actuals, enfront d'opcions metodològiques més tradicionals. A més, la competència en comunicació lingüística musical, representa una via de coneixement i contacte amb la diversitat cultural que implica un factor d'enriquiment per a la mateixa i que adquirix una particular rellevància en el cas de les músiques d'altres cultures. Per tant, un enfocament intercultural en l'ensenyament i l'aprenentatge de les diferents músiques implica una important contribució al desenvolupament de la competència en comunicació lingüística musical de l'alumnat.

Esta competència és, per definició, sempre parcial i constituïx un objectiu d'aprenentatge permanent al llarg de tota la vida. Per això, perquè es produïska un aprenentatge satisfactori de les diferents músiques, és determinant que es promoguen uns contextos d'ús de llenguatges musicals rics i variats, en relació amb les tasques que s'han de realitzar i els seus possibles interlocutors, textos i intercanvis comunicatius.

La competència en comunicació lingüística musical és extremadament complexa. Es basa, en primer lloc, en el coneixement del component lingüístic musical. Però a més, com es produïx i desenvolupa en situacions comunicatives concretes i contextualitzades, l'individu necessita activar el seu coneixement del component pragmàtic- discursiu i sociocultural.

Esta competència precisa de la interacció de diferents destreses, ja que es produïx en múltiples modalitats de comunicació i en diferents suports. Des de l'oralitat i l'escriptura fins a les formes més sofisticades de comunicació audiovisual o intervinguda per la tecnologia, l'individu participa d'un complex entramat de possibilitats comunicatives gràcies a les quals s'expandix la seua competència i la seua capacitat d'interacció amb altres individus.

Per això, esta diversitat de modalitats i suports requerix una alfabetització musical més complexa, recollida en el concepte d'alfabetitzacions múltiples, que permeta a l'individu la seua participació com a ciutadà actiu.

La competència en comunicació lingüística musical és també un instrument fonamental per a la socialització i l'aprofitament de l'experiència educativa, per ser una

via privilegiada d'accés al coneixement dins i fora de l'escola. Del seu desenvolupament depén, en bona mesura, que es produïsquen diferents tipus d'aprenentatge en diferents contextos, formals, informals i no formals. En este sentit, és especialment rellevant en el context escolar la consideració de la lectura com a destresa bàsica per a l'ampliació de la competència en comunicació lingüística musical i l'aprenentatge. Així, el llenguatge musical és la principal via d'accés a totes les àrees, per la qual cosa el contacte amb una diversitat de textos resulta fonamental per accedir a les fonts originals del saber.

Per això, on manifesta la seua importància, de forma més palesa, és en el desenvolupament de les destreses que conduïxen al coneixement dels textos musicals, no solament en la seua consideració com a cànon artístic o en la seua valoració com a part del patrimoni cultural, sinó sobretot, i principalment, com a font de gaudiment i aprenentatge al llarg de la vida.

Des d'esta perspectiva, és recomanable que el centre educatiu siga la unitat d'acció per al desenvolupament de la competència en comunicació lingüística musical. En este sentit, actuacions com el disseny d'un Projecte Artístic Musical de Centre que forme part del mateix Projecte Educatiu de Centre, un Pla Lector o unes estratègies per a l'ús de la Biblioteca i Fonoteca Escolar com a espai d'aprenentatge i gaudiment permeten un tractament més global i eficaç de la competència en comunicació lingüística musical en els termes ací expressats.

La competència en comunicació lingüística musical s'inscriu en un marc d'actituds i valors que l'individu posa en funcionament: el respecte a les normes de convivència; l'exercici actiu de la ciutadania; el desenvolupament d'un esperit crític; el respecte als drets humans i el pluralisme; la concepció del diàleg com a eina primordial per a la convivència, la resolució de conflictes i el desenvolupament de les capacitats afectives en tots els àmbits; una actitud de curiositat, interès i creativitat cap a l'aprenentatge i el reconeixement de les destreses inherents a esta competència (lectura, conversa, escriptura, etcètera) com a fonts de plaure relacionada amb el gaudi personal i la promoció del qual i pràctica són tasques essencials en el reforç de la motivació cap a l'aprenentatge.

En resum, per a l'adequat desenvolupament d'esta competència resulta necessari abordar l'anàlisi i la consideració dels diferents aspectes que intervenen en ella, a causa de la seua complexitat. Per a això, s'ha d'atendre als cinc components que la constitueixen i a les dimensions en les quals es concreten:

- El component lingüístic musical que comprén diverses dimensions: la lèxica, la gramatical, la semàntica, la fonològica, l'ortogràfica i l'ortoèpica, entesa està com l'articulació correcta del so a partir de la representació gràfica de la música.
- El component pragmàtic-discursiu contempla tres dimensions: la sociomusical (vinculada amb l'adequada producció i recepció de missatges en diferents contextos socials); la pragmàtica (que inclou les micro funcions comunicatives i els esquemes d'interacció); i la discursiva (que inclou les macro funcions textuals i les qüestions relacionades amb els gèneres discursius).
- El component sociocultural inclou dos dimensions: la que es referix al coneixement del món i la dimensió intercultural.
- El component estratègic permet a l'individu superar les dificultats i resoldre els problemes que sorgixen en l'acte comunicatiu. Inclou tantes destreses i estratègies comunicatives per a la lectura, l'escriptura, la interpretació musical, l'escolta, com a destreses vinculades amb el tractament de la informació, la lectura multimodal i la producció de textos electrònics en diferents formats; així mateix, també formen part d'este component les estratègies generals de caràcter cognitiu, metacognitiu i socioafectives que l'individu utilitza per comunicar-se eficaçment, aspectes fonamentals en l'aprenentatge de les altres cultures musicals estrangeres.
- Finalment, la competència en comunicació lingüística musical inclou un component personal que intervé en la interacció comunicativa en tres dimensions: l'actitud, la motivació i els trets de personalitat.

2. Competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia.

La competència matemàtica i les competències bàsiques en ciència i tecnologia induïxen i enfortixen alguns aspectes essencials de la formació de les persones que resulten fonamentals per a la vida.

En una societat on l'impacte de les matemàtiques, les ciències i les tecnologies és determinant, la consecució i sostenibilitat del benestar social exigix conductes i presa de decisions personals estretament vinculades a la capacitat crítica i visió raonada i raonable de les persones. A això contribuïxen la competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia, les quals estan incloses en l'ensenyament musical a través de les seues diferents assignatures:

a) La competència matemàtica implica la capacitat d'aplicar el raonament matemàtic i les seues eines per descriure, interpretar i predir diferents fenòmens en el seu context, igual que ocorre en les estructures musicals.

La competència matemàtica musical requereix coneixements sobre les mesures i les estructures que componen les obres musicals, així com de les operacions i les representacions harmòniques, i la comprensió dels termes que comporten estes representacions.

L'ús d'eines matemàtiques, dins de l'ensenyament musical, implica una sèrie de destreses que requereixen l'aplicació dels principis i processos matemàtics en diferents contextos, siguen personals, socials, professionals o científics, així com per emetre judicis fundats i seguir cadenes argumentals en la realització de càlculs, l'anàlisi de gràfics i representacions harmòniques i la manipulació d'expressions musicals, incorporant els mitjans digitals quan siga oportú. Forma part d'esta destresa la creació de descripcions i explicacions musicals que porten implícites la interpretació de resultats compositius i la reflexió sobre la seua adequació al context, igual que la determinació de si les solucions són adequades i tenen sentit en la situació en què es presenten.

Es tracta, per tant, de reconèixer el paper que exercixen les estructures matemàtiques-musicals al món i utilitzar els conceptes, procediments i eines per aplicar-los en la resolució dels problemes que puguem sorgir en una situació determinada al llarg de la vida. L'activació de la competència matemàtica suposa que l'aprenent és capaç d'establir una relació profunda entre el coneixement conceptual i el coneixement procedimental, implicats en la resolució d'una tasca matemàtic-musical determinada.

La competència matemàtica inclou una sèrie d'actituds i valors que es basen en el rigor, el respecte a les dades i la veracitat.

Així doncs, per a l'adequat desenvolupament de la competència matemàtica resulta necessari abordar quatre àrees relatives als signes musicals, l'harmonia, la geometria musical, interrelacionades de formes diverses.

L'espai i la forma: inclouen una àmplia gamma de fenòmens que es troben al nostre món musical, visual i físic: patrons, propietats dels objectes, posicions, adreces i representacions d'ells; descodificació i codificació d'informació visual i musical, així com navegació i interacció dinàmica amb formes reals, o amb representacions. La competència matemàtica-musical en este sentit inclou una sèrie d'activitats com la comprensió de la perspectiva, l'elaboració i lectura de partitures, la transformació de les formes amb tecnologia i sense, la interpretació de vistes d'escenes tridimensionals des de diferents perspectives i la construcció de representacions de formes musicals.

El canvi i les relacions: el món desplega multitud de relacions temporals i permanents entre els objectes i les circumstàncies, on els canvis es produïxen dins de sistemes d'objectes interrelacionats. Tindre més coneixements sobre el canvi i les relacions suposa comprendre els tipus fonamentals de canvi i quan tenen lloc, amb la finalitat d'utilitzar models músic-estructurals adequats per descriure-ho i predir-ho.

La incertesa i les dades: són un fenomen central de l'anàlisi estructural de la música en el present en diferents moments del procés de resolució de problemes en el qual resulta clau la presentació i interpretació d'estes estructures. Esta categoria inclou el reconeixement del lloc de la variació en els processos, la possessió d'un sentit de quantificació d'esta variació, l'admissió d'incertesa i error en els mesuraments i els coneixements sobre l'atzar. Així mateix, comprén l'elaboració, interpretació i valoració de les conclusions extretes en situacions on la incertesa i les dades són bàsiques.

b) Les competències bàsiques en ciència i tecnologia són aquelles que proporcionen un acostament al món físic i a la interacció responsable amb ell des d'accions, tant individuals com col·lectives, orientades a la conservació i millora del mitjà natural, decisives per a la protecció i manteniment de la qualitat de vida i el progrés dels pobles.

Estes competències contribuïxen al desenvolupament del pensament científic, ja que inclouen l'aplicació dels mètodes propis de la racionalitat científica i les destreses tecnològiques, que conduïxen a l'adquisició de coneixements, al contrast d'idees i l'aplicació dels descobriments al benestar social.

Les competències en ciència i tecnologia capaciten a ciutadans responsables i respectuosos que desenvolupen judicis crítics sobre els fets científics i tecnològics que se succeïxen al llarg dels temps, passats i actuals. Estes competències han de capacitar, bàsicament, per identificar, plantejar i resoldre situacions de la vida quotidiana – personal i social– anàlogament a com s'actua enfront dels reptes i problemes propis de les activitats científiques i tecnològiques.

Per a l'adequat desenvolupament de les competències en ciència i tecnologia resulta necessari abordar els sabers o coneixements científics relatius a la física, la química, la biologia, la geologia, les matemàtiques i la tecnologia, els quals es deriven de conceptes, processos i situacions interconnectades. Estos sabers l'alumnat els adquirirà en l'ensenyament general (ESO, Batxillerat).

Es requerix igualment el foment de destreses que permeten utilitzar i manipular eines i màquines tecnològiques, així com utilitzar dades i processos científics per aconseguir

un objectiu; és a dir, identificar preguntes, resoldre problemes, arribar a una conclusió o prendre decisions basades en proves i arguments.

Així mateix, estes competències inclouen actituds i valors relacionats amb l'assumpció de criteris ètics associats a la ciència i a la tecnologia, l'interés per la ciència, el suport a la recerca científica i la valoració del coneixement científic; així com el sentit de la responsabilitat en relació a la conservació dels recursos naturals i a les qüestions mediambientals i a l'adopció d'una actitud adequada per aconseguir una vida física i mental saludable en un entorn natural i social.

3. Competència digital.

La competència digital és aquella que implica l'ús creatiu, crític i segur de les tecnologies de la informació i la comunicació per aconseguir els objectius relacionats amb el treball, l'ocupabilitat, l'aprenentatge, l'ús del temps lliure, la inclusió i participació en la societat.

Esta competència suposa, a més de l'adequació als canvis que introduïxen les noves tecnologies en l'alfabetització, la lectura i l'escriptura de la música, un conjunt nou de coneixements, habilitats i actituds necessàries avui en dia per a ser competent en un entorn digital.

Requerix coneixements relacionats amb el llenguatge específic bàsic: textual, numèric, icònic, visual, gràfic i sonor, així com les seues pautes de descodificació i transferència. Això comporta el coneixement de les principals aplicacions informàtiques. Suposa també l'accés a les fonts i el processament de la informació; i el coneixement dels drets i les llibertats que assistixen a les persones al món digital.

Igualment precisa del desenvolupament de diverses destreses relacionades amb l'accés a la informació, el processament i ús per a la comunicació, la creació de continguts, la seguretat i la resolució de problemes, tant en contextos formals com no formals i informals. La persona ha de ser capaç de fer un ús habitual dels recursos tecnològics disponibles amb la finalitat de resoldre les dificultats reals d'una manera eficient, així com avaluar i seleccionar noves fonts d'informació i innovacions tecnològiques, a mesura que van apareixent, en funció de la seua utilitat per escometre tasques o objectius específics.

L'adquisició d'esta competència requerix a més actituds i valors que permeten a l'usuari adaptar-se a les noves necessitats establides per les tecnologies, la seua apropiació i adaptació a les mateixes finalitats i la capacitat d'interaccionar socialment entorn d'elles. Es tracta de desenvolupar una actitud activa, crítica i realista cap a les

tecnologies i els mitjans tecnològics, valorant les seues fortaleeses i febleses i respectant principis ètics en el seu ús.

D'altra banda, la competència digital implica la participació i el treball col·laboratiu, així com la motivació i la curiositat per l'aprenentatge i la millora en l'ús de les tecnologies.

Per tant, per a l'adequat desenvolupament de la competència digital resulta necessari abordar:

- La informació: això comporta la comprensió de com es gestiona la informació i de com es posa a la disposició dels usuaris, així com el coneixement i maneig de diferents motors de cerca i bases de dades, sabent triar aquells que responen millor a les mateixes necessitats d'informació.

Igualment, suposa saber analitzar i interpretar la informació que s'obté, acarar i avaluar el contingut dels mitjans de comunicació en funció de la seua validesa, fiabilitat i adequació entre les fonts, tant amb connexió com sense esta. I finalment, la competència digital suposa saber transformar la informació en coneixement a través de la selecció apropiada de diferents opcions d'emmagatzematge.

- La comunicació: suposa prendre consciència dels diferents mitjans de comunicació digital i de diversos paquets de programari de comunicació i del seu funcionament així com els seus beneficis i manques en funció del context i dels destinataris. Al mateix temps, implica saber que recursos poden compartir-se públicament i el valor que tenen, és a dir, conèixer de quina manera les tecnologies i els mitjans de comunicació poden permetre diferents formes de participació i col·laboració per a la creació de continguts que produïsquen un benefici comú. Això suposa el coneixement de qüestions ètiques com la identitat digital i les normes d'interacció digital.

- La creació de continguts: implica saber com els continguts digitals poden realitzar-se en diversos formats (text, àudio, vídeo, imatges) així com identificar els programes/aplicacions que millor s'adapten al tipus de contingut que es vol crear. Suposa també la contribució al coneixement de domini públic (wikis, fòrums públics, revistes), tenint en compte les normatives sobre els drets d'autor i les llicències d'ús i publicació de la informació.

- La seguretat: implica conèixer els diferents riscos associats a l'ús de les tecnologies i de recursos en línia i les estratègies actuals per evitar-los, la qual cosa suposa identificar els comportaments adequats en l'àmbit digital per protegir la informació, pròpia i d'altres persones, així com conèixer els aspectes addictius de les tecnologies.

- La resolució de problemes: esta dimensió suposa conèixer la composició dels dispositius digitals, els seus potencials i limitacions en relació a la consecució de metes personals, així com saber on buscar ajuda per a la resolució de problemes teòrics i tècnics, la qual cosa implica una combinació heterogènia i ben equilibrada de les tecnologies digitals i no digitals més importants en esta àrea de coneixement.

a) TIC i mesures de sensibilització.

Segons característiques, condicions i recursos disponibles, incorporarem mesures per a difondre les bones pràctiques en l'ús de les tecnologies de la informació i comunicació, així com mesures dirigides a la sensibilització, prevenció i erradicació de qualsevol mena de violència i discriminació per causa d'intolerància, especialment referida a condicions de discapacitat, gènere, orientació i identitat sexual, ètnia i religioses.

4. Aprendre a aprendre.

La competència d'aprendre a aprendre és fonamental per a l'aprenentatge permanent que es produïx al llarg de la vida i que té lloc en diferents contextos formals, no formals i informals.

Esta competència es caracteritza per l'habilitat per iniciar, organitzar i persistir en l'aprenentatge. Això exigix, en primer lloc, la capacitat per motivar-se per aprendre. D'esta motivació depén que es genere la curiositat i la necessitat d'aprendre, que l'estudiant se senta protagonista del procés i del resultat del seu aprenentatge i, finalment, que arribe a aconseguir les metes d'aprenentatge proposades i, amb això, que es produïska en ell una percepció d'acte-eficàcia.

Tot l'anterior contribuïx a motivar-lo per abordar futures tasques d'aprenentatge.

En segon lloc, quant a l'organització i gestió de l'aprenentatge, la competència d'aprendre a aprendre requerix conèixer i controlar els mateixos processos d'aprenentatge per ajustar-los als temps i les demandes de les tasques i activitats que conduïxen a l'aprenentatge. La competència d'aprendre a aprendre desemboca en un aprenentatge cada vegada més eficaç i autònom.

Esta competència inclou una sèrie de coneixements i destreses que requerixen la reflexió i la presa de consciència dels mateixos processos d'aprenentatge. Així, els processos de coneixement es convertixen en objecte del coneixement i, a més, cal aprendre a executar-los adequadament.

Aprendre a aprendre inclou coneixements sobre els processos mentals implicats en l'aprenentatge (com s'aprèn). A més, esta competència incorpora el coneixement que posseïx l'estudiant sobre el seu propi procés d'aprenentatge que es desenvolupa en tres dimensions: a) el coneixement que té sobre el que sap i desconeix, del que és capaç d'aprendre, del que li interessa, etcètera; b) el coneixement de la disciplina en la qual es localitza la tasca d'aprenentatge i el coneixement del contingut concret i de les demandes de la tasca mateixa; i c) el coneixement sobre les diferents estratègies possibles per afrontar la tasca.

Tot este coneixement es bolca en destreses d'autoregulació i control inherents a la competència d'aprendre a aprendre, que es concreten en estratègies de planificació en les quals es reflectix la meta d'aprenentatge que es persegueix, així com el pla d'acció que es té previst aplicar per aconseguir-la; estratègies de supervisió des de les quals l'estudiant va examinant l'adequació de les accions que està desenvolupant i l'aproximació a la meta; i estratègies d'avaluació des de les quals s'analitza tant el resultat com del procés que s'ha dut a terme. La planificació, supervisió i avaluació són essencials per desplegar aprenentatges cada vegada més eficaços. Totes elles inclouen un procés reflexiu que permet pensar abans d'actuar (planificació), analitzar el curs i l'ajust del procés (supervisió) i consolidar l'aplicació de bons plans o modificar els que resulten incorrectes (avaluació del resultat i del procés). Estes tres estratègies haurien de potenciar-se en els processos d'aprenentatge i de resolució de problemes en els quals participen els estudiants.

Aprendre a aprendre es manifesta tant individualment com en grup. En tots dos casos el domini d'esta competència s'inicia amb una reflexió conscient sobre els processos d'aprenentatge als quals es lliura un del mateix o el grup. No solament són els mateixos processos de coneixement, sinó que, també, la manera en què els altres aprenen es convertix en objecte d'escrutini. Per este motiu la competència d'aprendre a aprendre s'adquirisca també en el context del treball en equip. Els professors han de procurar que els estudiants siguen conscients del que fan per aprendre i busquen alternatives. Moltes vegades estes alternatives es posen de manifest quan es tracta d'esbrinar què és el que fan els altres en situacions de treball cooperatiu. Respecte a les actituds i valors, la motivació i la confiança són crucials per a l'adquisició d'esta competència. Ambdues es potencien des del plantejament de metes realistes a curt, mitjà i llarg termini. En aconseguir-se les metes augmenta la percepció d'acte-eficàcia i la confiança, i amb això s'eleva els objectius d'aprenentatge de forma progressiva. Les persones han de ser capaces de recolzar-se en experiències vitals i d'aprenentatge prèvies amb la

finalitat d'utilitzar i aplicar els nous coneixements i capacitats en altres contextos, com els de la vida privada i professional, l'educació i la formació.

Saber aprendre en un determinat àmbit implica ser capaç d'adquirir i assimilar nous coneixements i arribar a dominar capacitats i destreses pròpies d'este àmbit. En la competència d'aprendre a aprendre pugues haver-hi una certa transferència de coneixement d'un camp a un altre, encara que saber aprendre en un àmbit no significa necessàriament que se sàpia aprendre en un altre. Per això, la seua adquisició ha de dur-se a terme en el marc de l'ensenyament de les diferents àrees i matèries de l'àmbit formal, i també dels àmbits no formal i informal.

Podria concloure's que per a l'adequat desenvolupament de la competència d'aprendre a aprendre es requerix una reflexió que afavorisca un coneixement dels processos mentals als quals es lliuren les persones quan aprenen, un coneixement sobre els mateixos processos d'aprenentatge, així com el desenvolupament de la destresa de regular i controlar el mateix aprenentatge que es duu a terme.

5. Competències socials i cíviques.

Les competències socials i cíviques impliquen l'habilitat i capacitat per utilitzar els coneixements i actituds sobre la societat, entesa des de les diferents perspectives, en la seua concepció dinàmica, canviant i complexa, per interpretar fenòmens i problemes socials en contextos cada vegada més diversificats; per elaborar respostes, prendre decisions i resoldre conflictes, així com per interactuar amb altres persones i grups conforme a normes basades en el respecte mutu i en conviccions democràtiques. A més d'incloure accions a un nivell més proper a l'individu com a part d'una implicació cívica i social.

Es tracta, per tant, de conjuminar l'interés per aprofundir i garantir la participació en el funcionament democràtic de la societat, tant en l'àmbit públic com a privat, i preparar a les persones per a exercir la ciutadania democràtica i participar plenament en la vida cívica i social gràcies al coneixement de conceptes i estructures socials i polítiques i al compromís de participació activa i democràtica.

La competència social es relaciona amb el benestar personal i col·lectiu. Exigix entendre la manera en què les persones poden procurar-se un estat de salut física i mental òptim, tant per a elles mateixes com para les seues famílies i per al seu entorn social proper, i saber com un estil de vida saludable pot contribuir a això. Per poder participar plenament en els àmbits social i interpersonal és fonamental adquirir els coneixements que permeten comprendre i analitzar de manera crítica els

codis de conducta i els usos generalment acceptats en les diferents societats i entorns, així com les seues tensions i processos de canvi. La mateixa importància té conèixer els conceptes bàsics relatius a l'individu, al grup, a l'organització del treball, la igualtat i la no discriminació entre homes i dones i entre diferents grups ètnics o culturals, la societat i la cultura. Així mateix, és essencial comprendre les dimensions intercultural i socioeconòmica de les societats europees i percebre les identitats culturals i nacionals com un procés sociocultural dinàmic i canviant en interacció amb l'europea, en un context de creixent globalització.

Els elements fonamentals d'esta competència inclouen el desenvolupament de certes destreses com la capacitat de comunicar-se d'una manera constructiva en diferents entorns socials i culturals, mostrar tolerància, expressar i comprendre punts de vista diferents, negociar sabent inspirar confiança i sentir empatia. Les persones han de ser capaces de gestionar un comportament de respecte a les diferències expressades de manera constructiva.

Així mateix, esta competència inclou actituds i valors com una forma de col·laboració, la seguretat en un mateix i la integritat i honestedat. Les persones han d'interessar-se pel desenvolupament socioeconòmic i per la seua contribució a un major benestar social de tota la població, així com la comunicació intercultural, la diversitat de valors i el respecte a les diferències, a més d'estar disposades a superar els prejudicis i a comprometre's en este sentit.

A1) Atenció a la diversitat.

En el cas de tindre algun alumne amb necessitats específiques que requereixen una atenció a la diversitat, es realitzaran les adaptacions pertinents curriculars.

A2) Pla de convivència.

Es respectaran i promouran tots els acords i continguts per a la convivència escolar adoptats en el pla de convivència i quedaran reflectits en el reglament de règim intern del centre.

a) La competència cívica es basa en el coneixement crític dels conceptes de democràcia, justícia, igualtat, ciutadania i drets humans i civils, així com de la seua formulació en la Constitució espanyola, la Carta dels Drets Fonamentals de la Unió Europea i en declaracions internacionals, i de la seua aplicació per part de diverses institucions a escala local, regional, nacional, europea i internacional.

Això inclou el coneixement dels esdeveniments contemporanis, així com dels esdeveniments més destacats i de les principals tendències en les històries nacional, europea i mundial, així com la comprensió dels processos socials i culturals de caràcter migratori que impliquen l'existència de societats multiculturals al món globalitzat. Les destreses d'aquesta competència estan relacionades amb l'habilitat per interactuar eficaçment en l'àmbit públic i per manifestar solidaritat i interès per resoldre els problemes que afecten l'entorn escolar i a la comunitat, siga local o més àmplia. Comporta la reflexió crítica i creativa i la participació constructiva en les activitats de la comunitat o de l'àmbit mediat i immediat, així com la presa de decisions en els contextos local, nacional o europeu i, en particular, mitjançant l'exercici del vot i de l'activitat social i cívica.

Les actituds i valors inherents a aquesta competència són aquells que es dirigixen al ple respecte dels drets humans i a la voluntat de participar en la presa de decisions democràtiques a tots els nivells, siga el que siga el sistema de valors adoptat. També inclou manifestar el sentit de la responsabilitat i mostrar comprensió i respecte dels valors compartits que són necessaris per a garantir la cohesió de la comunitat, basant-se en el respecte dels principis democràtics. La participació constructiva inclou també les activitats cíviques i el suport a la diversitat i la cohesió socials i al desenvolupament sostenible, així com la voluntat de respectar els valors i la intimitat dels altres i la recepció reflexiva i crítica de la informació procedent dels mitjans de comunicació.

Per tant, per a l'adequat desenvolupament d'aquestes competències és necessari comprendre i entendre les experiències col·lectives i l'organització i funcionament del passat i present de les societats, la realitat social del món en el qual es viu, els seus conflictes i les motivacions d'aquests, els elements que són comuns i els que són diferents, així com els espais i territoris en què es desenvolupa la vida dels grups humans, i els seus assoliments i problemes, per comprometre's personalment i col·lectivament en la seua millora, participant així de manera activa, eficaç i constructiva en la vida social i professional.

Així mateix, estes competències incorporen formes de comportament individual que capaciten a les persones per conviure en una societat cada vegada més plural, dinàmica, canviant i complexa per relacionar-se amb els altres; cooperar, comprometre's i afrontar els conflictes i proposar activament perspectives d'afrontament, així comprendre perspectiva, desplegar la percepció de l'individu en relació a la seua capacitat per influir en el social i elaborar argumentacions basades en evidències.

b) Adquirir estes competències suposa ser capaç de posar-se en el lloc de l'altre, acceptar les diferències, ser tolerant i respectar els valors, les creences, les cultures i la història personal i col·lectiva dels altres.

6. Sentit d'iniciativa i esperit emprenedor.

La competència sentit d'iniciativa i esperit emprenedor implica la capacitat de transformar les idees en actes. Això significa adquirir consciència de la situació a intervindre o resoldre, i saber triar, planificar i gestionar els coneixements, destreses o habilitats i actituds necessaris amb criteri propi, amb la finalitat d'aconseguir l'objectiu previst.

Aquesta competència està present en els àmbits personal, social, escolar i laboral en els quals es desemboliquen les persones, permetent- el desenvolupament de les seues activitats i l'aprofitament de noves oportunitats. Constituïx igualment el fonament d'altres capacitats i coneixements més específics, i inclou la consciència dels valors ètics relacionats.

L'adquisició d'aquesta competència és determinant en la formació de futurs ciutadans emprenedors, contribuint així a la cultura de l'emprenement. En aquest sentit, la seua formació ha d'incloure coneixements i destreses relacionats amb les oportunitats de carrera i el món del treball, l'educació econòmica i financera o el coneixement de l'organització i els processos empresarials, així com el desenvolupament d'actituds que comporten un canvi de mentalitat que afavorisca la iniciativa emprenedora, la capacitat de pensar de forma creativa, de gestionar el risc i de manejar la incertesa.

Aquestes habilitats resulten molt importants per afavorir el naixement d'emprenedors socials, com els denominats intraemprenedors (emprenedors que treballen dins d'empreses o organitzacions que no són seues), així com de futurs empresaris.

Entre els coneixements que requerix la competència sentit d'iniciativa i esperit emprenedor s'inclou la capacitat de reconèixer les oportunitats existents per a les activitats personals, professionals i comercials. També inclou aspectes de major amplitud que proporcionen el context en el qual les persones viuen i treballen, tals com la comprensió de les línies generals que regixen el funcionament de les societats i les organitzacions sindicals i empresarials, així com les econòmiques i financeres; l'organització i els processos empresarials; el disseny i la implementació d'un pla (la gestió de recursos humans i/o financers); així com la postura ètica de les organitzacions i el coneixement de com aquestes poden ser un impuls positiu, per exemple, mitjançant el comerç just i les empreses socials.

Així mateix, aquesta competència requereix les següents destreses o habilitats essencials: capacitat d'anàlisi; capacitats de planificació, organització, gestió i presa de decisions; capacitat d'adaptació al canvi i resolució de problemes; comunicació, presentació, representació i negociació efectives; habilitat per treballar, tant individualment com dins d'un equip; participació, capacitat de lideratge i delegació; pensament crític i sentit de la responsabilitat; autoconfiança, avaluació i acte-avaluació, ja que és essencial determinar els punts forts i febles d'un mateix i d'un projecte, així com avaluar i assumir riscos quan estiga justificat (maneig de la incertesa i assumptió i gestió del risc).

Finalment, requereix el desenvolupament d'actituds i valors com: la predisposició a actuar d'una forma creadora i imaginativa; l'autoconeixement i l'autoestima; l'autonomia o independència, l'interés i esforç i l'esperit emprenedor. Es caracteritza per la iniciativa, la pro activitat i la innovació, tant en la vida privada i social com en la professional. També està relacionada amb la motivació i la determinació a l'hora de complir els objectius, siguin personals o establits en comú amb uns altres, inclòs l'àmbit laboral.

Així doncs, per a l'adequat desenvolupament de la competència sentit de la iniciativa i esperit emprenedor resulta necessari abordar:

- La capacitat creadora i d'innovació: creativitat i imaginació; autoconeixement i autoestima; autonomia i independència; interès i esforç; esperit emprenedor; iniciativa i innovació.
- La capacitat proactiva per gestionar projectes: capacitat d'anàlisi; planificació, organització, gestió i presa de decisions; resolució de problemes; habilitat per treballar tant individualment com de manera col·laborativa dins d'un equip; sentit de la responsabilitat; avaluació i acte-avaluació.
- La capacitat d'assumpció i gestió de riscos i maneig de la incertesa: comprensió i assumptió de riscos; capacitat per gestionar el risc i manejar la incertesa.
- Les qualitats de lideratge i treball individual i en equip: capacitat de lideratge i delegació; capacitat per treballar individualment i en equip; capacitat de representació i negociació.
- Sentit crític i de la responsabilitat: sentit i pensament crític; sentit de la responsabilitat.

7. Consciència i expressions culturals.

La competència en consciència i expressió cultural implica conèixer, comprendre, apreciar i valorar amb esperit crític, amb una actitud oberta i respectuosa, les diferents manifestacions culturals i artístiques, utilitzar-les com a font d'enriquiment i gaudi personal i considerar-les com a part de la riquesa i patrimoni dels pobles.

Aquesta competència incorpora també un component expressiu referit a la mateixa capacitat estètica i creadora i al domini d'aquelles capacitats relacionades amb els diferents codis artístics i culturals, per poder fer servir-les com a mitjà de comunicació i expressió personal. Implica igualment manifestar interès per la participació en la vida cultural i per contribuir a la conservació del patrimoni cultural i artístic, tant de la mateixa comunitat com d'altres comunitats.

Així doncs, la competència per a la consciència i expressió cultural requereix coneixements que permeten accedir a les diferents manifestacions sobre l'herència cultural (patrimoni cultural, històric- artístic, literari, filosòfic, tecnològic, mediambiental, etcètera) a escala local, nacional i europea i el seu lloc al món. Comprén la concreció de la cultura en diferents autors i obres, així com en diferents gèneres i estils, tant de les belles arts (música, pintura, escultura, arquitectura, cinema, literatura, fotografia, teatre i dansa) com d'altres manifestacions artístiques-culturals de la vida quotidiana (habitatge, vestit, gastronomia, arts aplicades, folklore, festes...). Incorpora així mateix el coneixement bàsic de les principals tècniques, recursos i convencions dels diferents llenguatges artístics i la identificació de les relacions existents entre aquestes manifestacions i la societat, la qual cosa suposa també tindre consciència de l'evolució del pensament, els corrents estètics, les modes i els gustos, així com de la importància representativa, expressiva i comunicativa dels factors estètics en la vida quotidiana.

Aquests coneixements són necessaris per a posar en funcionament destreses com l'aplicació de diferents habilitats de pensament, perceptives, comunicatives, de sensibilitat i sentit estètic per poder comprendre-les, valorar-les, emocionar-se i gaudir-les. L'expressió cultural i artística exigeix també desenvolupar la iniciativa, la imaginació i la creativitat expressada a través de codis artístics, així com la capacitat d'emprar diferents materials i tècniques en el disseny de projectes.

A més, en la mesura en què les activitats culturals i artístiques suposen amb freqüència un treball col·lectiu, cal disposar d'habilitats de cooperació i tindre consciència de la importància de donar suport a i apreciar les contribucions alienes.

El desenvolupament d'aquesta competència suposa actituds i valors personals d'interés, reconeixement i respecte per les diferents manifestacions artístiques i culturals, i per la conservació del patrimoni.

Exigix així mateix valorar la llibertat d'expressió, el dret a la diversitat cultural, el diàleg entre cultures i societats i la realització d'experiències artístiques compartides. Al seu torn, comporta un interès per participar en la vida cultural i, per tant, per comunicar i compartir coneixements, emocions i sentiments a partir d'expressions artístiques.

Així doncs, per a l'adequat desenvolupament de la competència per a la consciència i expressió cultural resulta necessari abordar:

- a) El coneixement, estudi i comprensió tant dels diferents estils i gèneres artístics com de les principals obres i produccions del patrimoni cultural i artístic en diferents períodes històrics, les seues característiques i les seues relacions amb la societat en la qual es creen, així com les característiques de les obres d'art produïdes, tot això mitjançant el contacte amb les obres d'art. Està relacionada, igualment, amb la creació de la identitat cultural com a ciutadà d'un país o membre d'un grup.
- b) L'aprenentatge de les tècniques i recursos dels diferents llenguatges artístics i formes d'expressió cultural, així com de la integració de diferents llenguatges.
- c) El desenvolupament de la capacitat i intenció d'expressar-se i comunicar idees, experiències i emocions pròpies, partint de la identificació del potencial artístic personal (aptitud/talent). Es referix també a la capacitat de percebre, comprendre i enriquir-se amb les produccions del món de l'art i de la cultura.
- d) La potenciació de la iniciativa, la creativitat i la imaginació pròpies de cada individu de cara a l'expressió de les mateixes idees i sentiments. És a dir, la capacitat d'imaginar i realitzar produccions que suposen.
- e) Recreació, innovació i transformació. Implica el foment d'habilitats que permeten elaborar idees i sentiments propis i aliens i exigix desenvolupar l'autoconeixement i l'autoestima, així com la capacitat de resolució de problemes i assumpció de riscos.
- f) L'interés, estima, respecte, gaudi i valoració crítica de les obres artístiques i culturals que es produïxen en la societat, amb un esperit obert, positiu i solidari.
- g) La promoció de la participació en la vida i l'activitat cultural de la societat en què es viu, al llarg de tota la vida. Això porta implícits comportaments que afavorixen la convivència social.

- h) El desenvolupament de la capacitat d'esforç, constància i disciplina com a requisits necessaris per a la creació de qualsevol producció artística de qualitat, així com habilitats de cooperació que permeten la realització de treballs col·lectius.

LES COMPETÈNCIES CLAU I ELS OBJECTIUS

1. Les competències clau hauran d'estar estretament vinculades als objectius definits per a les Ensenyances Professionals de Música.
2. La relació de les competències clau amb els objectius de les diferents assignatures del currículum fa necessari dissenyar estratègies per a promoure i avaluar les competències des de les etapes educatives inicials i intermèdies fins a la seua posterior consolidació en etapes superiors, que portaran als i les alumnes a desenvolupar actituds i valors, així com un coneixement de base conceptual i un ús de tècniques i estratègies que afavoriran la seua incorporació a la vida adulta i que serviran de fonament per al seu aprenentatge al llarg de la seua vida.
3. L'adquisició eficaç de les competències clau per part de l'alumnat i la seua contribució a l'assoliment dels objectius de les diferents assignatures, des d'un caràcter interdisciplinari i transversal, requerix el disseny d'activitats d'aprenentatge integrades que permeten avançar cap als resultats d'aprenentatge de més d'una competència al mateix temps.

LES COMPETÈNCIES CLAU EN EL CURRÍCULUM

1. Les competències clau han d'estar integrades a les àrees o matèries de les propostes curriculars, i en elles definir-se, explicitar-se i desenvolupar-se suficientment els resultats d'aprenentatge que els i les alumnes han d'aconseguir.
2. Les competències han de desenvolupar-se en els àmbits de l'educació formal, no formal i informal al llarg de l'Educació Primària, l'Educació Secundària Obligatòria i el Batxillerat, i a l'educació permanent al llarg de tota la vida.
3. Totes les àrees o matèries del currículum han de participar, des del seu àmbit corresponent, en el desenvolupament de les diferents competències de l'alumnat.
4. La selecció dels continguts i les metodologies ha d'assegurar el desenvolupament de les competències clau al llarg de la vida acadèmica.
5. Els criteris d'avaluació han de servir de referència per a valorar el que l'alumnat sap i sap fer a cada àrea o matèria. Aquests criteris d'avaluació es desglossen en estàndards d'aprenentatge avaluable. Per valorar el desenvolupament competencial de l'alumnat, seran aquests estàndards d'aprenentatge avaluable, com a elements de major concreció, observables i mesurables, els que, en posar-se en relació amb les competències clau, permetran graduar el rendiment o acompliment aconseguit en cadascuna d'elles.

6. El conjunt d'estàndards d'aprenentatge avaluables d'una àrea o matèria determinada donarà lloc al seu perfil d'àrea o matèria. Atés que els estàndards d'aprenentatge avaluables es posen en relació amb les competències, aquest perfil permetrà identificar aquelles competències que es desenvolupen a través d'aquesta àrea o matèria.
7. Totes les àrees i matèries han de contribuir al desenvolupament competencial. El conjunt d'estàndards d'aprenentatge avaluables de les diferents àrees o matèries que es relacionen amb una mateixa competència dona lloc al perfil d'aquesta competència (perfil de competència). L'elaboració d'aquest perfil facilitarà l'avaluació competencial de l'alumnat.

ESTRATÈGIES METODOLÒGIQUES PER TREBALLAR PER COMPETÈNCIES A L'AULA

Tot procés d'ensenyament-aprenentatge ha de partir d'una planificació rigorosa del que es pretén aconseguir, tenint clar quins són els objectius o metes, quins recursos són necessaris, quins mètodes didàctics són els més adequats i com s'avalua l'aprenentatge i és retroalimenta el procés.

Els mètodes didàctics han de triar-se en funció del que se sap que és òptim per assolir les metes proposades i en funció dels condicionants en els quals té lloc l'ensenyament.

La naturalesa de la matèria, les condicions socioculturals, la disponibilitat de recursos i les característiques dels alumnes condicionen el procés d'ensenyament-aprenentatge, per la qual cosa serà necessari que el mètode seguit pel professor s'ajuste a aquests condicionants amb la finalitat de propiciar un aprenentatge competencial en l'alumnat.

Els mètodes han de partir de la perspectiva del docent com a orientador, promotor i facilitador del desenvolupament competencial en l'alumnat; a més, han d'enfocar-se a la realització de tasques o situacions-problema, plantejades amb un objectiu concret, que l'alumnat ha de resoldre fent un ús adequat dels diferents tipus de coneixements, destreses, actituds i valors; així mateix, han de tindre en compte l'atenció a la diversitat i el respecte pels diferents ritmes i estils d'aprenentatge mitjançant pràctiques de treball individual i cooperatiu.

En l'actual procés d'inclusió de les competències com a element essencial del currículum, cal assenyalar que qualsevol de les metodologies seleccionades pels docents per afavorir el desenvolupament competencial dels i les alumnes ha d'ajustar-se al nivell competencial inicial d'aquests. A més, és necessari seqüenciar l'ensenyament de tal manera que es partisca d'aprenentatges més simples per avançar gradualment cap a uns altres més complexos.

Un dels elements clau en l'ensenyament per competències és despertar i mantindre la motivació cap a l'aprenentatge en l'alumnat, la qual cosa implica un nou plantejament del paper de l'alumne, actiu i autònom, conscient de ser el responsable del seu aprenentatge.

Els mètodes docents hauran d'afavorir la motivació per aprendre en els i les alumnes i, a tal fi, els professors han de ser capaços de generar en ells la curiositat i la necessitat per adquirir els coneixements, les destreses i les actituds i valors presents en les competències. Així mateix, amb el propòsit de mantindre la motivació per aprendre és necessari que els professors procurin tota mena d'ajudes perquè els estudiants compreguen el que aprenen, sàpien per a què ho aprenen i siguin capaços d'usar l'après en diferents contextos dins i fora de l'aula. Per potenciar la motivació per l'aprenentatge de competències es requereixen, a més, metodologies actives i contextualitzades. Aquelles que faciliten la participació i implicació de l'alumnat i l'adquisició i ús de coneixements en situacions reals, seran les que generen aprenentatges més transferibles i duradors.

Les metodologies actives han de recolzar-se en estructures d'aprenentatge cooperatiu, de manera que, a través de la resolució conjunta de les tasques, els membres del grup coneguen les estratègies utilitzades pels seus companys i puguin aplicar-les a situacions similars.

Per a un procés d'ensenyament-aprenentatge competencial les estratègies interactives són les més adequades, en permetre compartir i construir el coneixement i dinamitzar la sessió de classe mitjançant l'intercanvi verbal i col·lectiu d'idees. Les metodologies que contextualitzen l'aprenentatge i permeten l'aprenentatge per projectes, els centres d'interés, l'estudi de casos o l'aprenentatge basat en problemes afavorixen la participació activa, l'experimentació i un aprenentatge funcional que facilitarà el desenvolupament de les competències, així com la motivació dels i les alumnes en contribuir decisivament a la transferibilitat dels aprenentatges.

El treball per projectes, especialment rellevant per a l'aprenentatge per competències, es basa en la proposta d'un pla d'acció amb el qual es busca aconseguir un determinat resultat pràctic. Aquesta metodologia pretén ajudar a l'alumnat a organitzar el seu pensament afavorint en ells la reflexió, la crítica, l'elaboració d'hipòtesi i la tasca investigadora a través d'un procés en el qual cadascun assumix la responsabilitat del seu aprenentatge, aplicant els seus coneixements i habilitats a projectes reals.

S'afavorix, per tant, un aprenentatge orientat a l'acció en el qual s'integren diverses àrees o matèries: els estudiants posen en joc un conjunt ampli de coneixements, habilitats o destreses i actituds personals, és a dir, els elements que integren les diferents competències.

Així mateix, resulta recomanable l'ús del dossier, que aporta informació extensa sobre l'aprenentatge de l'alumnat, reforça l'avaluació contínua i permet compartir resultats d'aprenentatge. El dossier és una eina motivadora per a l'alumnat que potencia la seua autonomia i desenvolupa el seu pensament crític i reflexiu.

La selecció i ús de materials i recursos didàctics constituïx un aspecte essencial de la metodologia. El professorat ha d'implicar-se en l'elaboració i disseny de diferents tipus de materials, adaptats als diferents nivells i als diferents estils i ritmes d'aprenentatge dels i les alumnes, amb l'objecte d'atendre a la diversitat a l'aula i personalitzar els processos de construcció dels aprenentatges. S'ha de potenciar l'ús d'una varietat de materials i recursos, considerant especialment la integració de les tecnologies de la informació i la comunicació en el procés d'ensenyament-aprenentatge que permeten l'accés a recursos virtuals.

Finalment, és necessària una adequada coordinació entre els docents sobre les estratègies metodològiques i didàctiques que s'utilitzen. Els equips educatius han de plantejar-se una reflexió comuna i compartida sobre l'eficàcia de les diferents propostes metodològiques amb criteris comuns i consensuats. Aquesta coordinació i l'existència d'estratègies cohesionades permeten abordar amb rigor el tractament integrat de les competències i progressar cap a una construcció col·laborativa del coneixement.

OBJECTIUS GENERALS DE LES ENSENYANCES PROFESSIONALS

Les Ensenyances Professionals de música contribuiran a desenvolupar en els alumnes capacitats generals i els valors cívics propis del sistema educatiu i, a més a més, les capacitats següents:

1. Fomentar l'audició de la música i establir conceptes estètics propis que resulten d'utilitat per a fonamentar i desenvolupar criteris interpretatius individuals.
2. Desenvolupar la sensibilitat artística i el criteri estètic com a fonts de formació i enriquiment personal.
3. Analitzar i valorar críticament les diferents manifestacions i estils musicals.
4. Conèixer les aportacions de la música al desenvolupament personal de l'individu i al desenvolupament col·lectiu de la societat.
5. Prendre part en les activitats de difusió cultural musical que afavorisquen experimentar i gaudir amb la música.
6. Conèixer i ficar en ús amb precisió el vocabulari específic relatiu als conceptes històrics i artístics de la música.
7. Conèixer i valorar el patrimoni musical com a part integrant del patrimoni històric i cultural de la humanitat.
8. Conèixer i valorar la importància de la música pròpia de la Comunitat Valenciana, així com les seues característiques i manifestacions més importants.

OBJECTIUS ESPECÍFICS DE LES ENSENYANCES PROFESSIONALS

L'ensenyança de la dolçaina en les ensenyances professionals tindrà com a objectiu contribuir a desenvolupar en els alumnes les següents capacitats que aplicarem en l'assignatura de conjunt:

1. Dominar en el seu conjunt la tècnica i les possibilitats sonores i expressives de l'instrument, així com aconseguir i demostrar la sensibilitat auditiva necessària per a perfeccionar gradualment la qualitat sonora.
2. Demostrar una autonomia progressivament major en la utilització dels coneixements musicals per a solucionar qüestions relacionades amb la interpretació: digitació, articulació, frase, vibrat, etc.
3. Conèixer les característiques i possibilitats sonores de l'instrument i saber utilitzar-les, dins de les exigències del nivell, tant en la interpretació individual com en la de conjunt, en el repertori propi de l'instrument.
4. Interpretar un repertori integrat per obres de diferents èpoques i estils, així com practicar música de conjunt en les formacions pròpies de l'instrument de diversa configuració, exercint papers de solista per a desenrotllar la interdependència de les distintes comeses dins del conjunt.
5. Apreciar i valorar la música tradicional com a part del patrimoni cultural, així com conèixer i estudiar la seua evolució i estil a través de la investigació etnomusicològica.
6. Adquirir prou destresa en el manteniment de l'instrument i l'elaboració dels elements bàsics per a la producció del so.
7. Ser capaç d'ornamentar d'acord amb criteris estilístics, així com fomentar la capacitat de creació i improvisació d'elements estilístics propis.
8. Desenvolupar la capacitat de lectura a primera vista.
9. Aconseguir el control de l'embocadura i relacionar-ho correctament amb el procés de respiració com a part de la interpretació grupal.
10. Assolir una correcta integració en les formacions de música tradicional valenciana més característiques (dolçaina i tabalet, colla de dolçaines i percussió, grups d'albades, moros i cristians, grups de danses, etc.)
11. Desenrotllar tots els aspectes psicomotors necessaris per a una correcta execució.

12. Obtindre un control total del procés respiratori i adquirir consciència de la importància de la pràctica quotidiana per a poder augmentar la capacitat pulmonar, la potència, la resistència i la precisió en la columna d'aire.
13. Compartir vivències musicals dins i fora de l'aula.
14. Interrelacionar i aplicar els coneixements adquirits en totes les assignatures del currículum.
15. Actuar en públic i adquirir l'autonomia personal en la comunicació musical.
16. Consolidar hàbits d'estudi adequats en funció de la dificultat dels continguts.
17. Ser capaç d'autocontrolar-se en situacions com a audicions i classes.
18. Tindre una actitud positiva cap a la independència personal per a poder desenrotllar la pròpia personalitat.

OBJECTIUS ESPECÍFICS DE CONJUNT DE DOLÇAINA

L'ensenyament de l'assignatura de conjunt en les ensenyances professionals de dolçaina tindrà com a objectiu contribuir a desenvolupar en els alumnes les capacitats següents:

1. Adquirir la sensibilitat auditiva necessària per a perfeccionar gradualment la qualitat interpretativa en grup.
2. Desenrotllar tots els aspectes psicomotors necessaris per a una correcta execució en grup.
3. Saber utilitzar en conjunt la tècnica i les possibilitats sonores i expressives de l'instrument i saber aplicar-les correctament tant individualment com en grup.
4. Obtindre un control total de l'embocadura i adquirir consciència de la importància de la pràctica quotidiana per tal d'augmentar la velocitat, la potència, la resistència i la precisió rítmica en les diferents combinacions.
5. Conèixer les característiques i possibilitats sonores dels instruments i saber utilitzar-les, dins de les exigències del nivell, tant en la interpretació individual com en la de conjunt, en el repertori propi dels instruments.
6. Interpretar un repertori integrat per obres de diferents èpoques i estils, així com practicar música de conjunt en les formacions pròpies de l'instrument de diversa configuració, exercint papers de solista per a desenrotllar la interdependència de les distintes comeses dins del conjunt.
7. Apreciar i valorar la música tradicional com a part del patrimoni cultural, així com conèixer i estudiar la seua evolució i estil a través de la investigació etnomusicològica.
8. Desenrotllar els reflexos necessaris per a la correcció i contínua recerca de l'estabilitat i precisió rítmica en la interpretació.
9. Assolir una bona integració en les formacions de música tradicional més característiques (dolçaina i tabalet, colla de dolçaines i percussió, grup d'albades, moros i cristians, grups de danses, etc.)
10. Practicar la música de conjunt i els diferents matisos en la interpretació col·lectiva tant de dinàmiques com de variacions de tempo, buscant el màxim sentit de l'harmonia, l'afinació i el ritme.
11. Ser capaç d'autocontrolar-se i relaxar-se en situacions com ara audicions i classes.

12. Tindre una actitud positiva cap a la independència col·lectiva per tal de desenrotllar la pròpia personalitat.
13. Ser capaç d'ornamentar d'acord amb criteris estilístics, així com fomentar la capacitat de creació i improvisació d'elements estilístics propis en grup
14. Desenvolupar la capacitat de lectura a primera vista.
15. Desenrotllar tots els aspectes psicomotrius necessaris per a una correcta execució en grup i amb acompanyament.
16. Desenrotllar els reflexos necessaris per a la correcció i contínua recerca de l'afinació col·lectiva, així com del temps.
17. Conèixer i realitzar els gestos bàsics que permeten la interpretació coordinada.

CONTINGUTS PROPIS DE CONJUNT DE DOLÇAINA

1. Domini de tots els àmbits de la música tradicional així com un comportament correcte en totes les activitats i manifestacions pròpies de la cultura popular valenciana.
2. Manipulació de la dolçaina. Importància de la qualitat de l'instrument i els seus components i la seua influència en la producció i qualitat del so.
3. Coneixement d'altres instruments tradicionals de percussió i vent afins.
4. Interpretació de repertori tradicional en grup, d'altres llocs interpretats per instruments afins.
5. Interpretació de diferents estils, èpoques i rituals.
6. Interpretació d'obres originals per a conjunt.
7. Aspectes històrics i socials de la música tradicional.
8. Estudi dels ornaments i dinàmiques, i pràctica en la interpretació de Conjunt.
9. Coneixement dels recursos expressius aplicables a una interpretació en grup.
10. Coneixement i domini de totes les combinacions i possibilitats en la interpretació.
11. Correcta posició corporal.
12. Estudi de repertori de Conjunt i de solista dins del Conjunt.
13. Domini bàsic de la tècnica d'interpretació en grup.
14. Diferents tipus d'expressivitat a l'hora de començar (entrades).
15. Coneixement bàsic de la direcció en grup.
16. Entrenament permanent i progressiu de la memòria.
17. Adquisició d'hàbits d'estudi correctes i eficaços.
18. Pràctica de la lectura a vista i de la transposició.

L'AVALUACIÓ EN EL GRAU PROFESSIONAL

L'avaluació estarà present des de l'inici de l'activitat docent.

S'establirà acord amb una avaluació inicial que servirà com a punt de partida per a conèixer el nivell real de l'alumne.

Caldrà avaluar segons les següents directrius:

Qualitativa: Partint dels seus coneixements s'anirà avaluant els nivells de desenvolupament.

Orientadora: Per a millorar l'aprenentatge.

Contínua: Contrastant cadascuna de les fases de l'aprenentatge.

Formativa: Al llarg del procés per a veure si cal modificar el mètode i els continguts.

Sumatòria: Resultat del procés i consecució dels objectius.

Es fomentarà l'autoavaluació per a implicar així l'alumne en el procés.

Caldrà avaluar també:

- a) El procés: Organització de les classes. Grau de participació. Grau d'integració. Relació entre els alumnes i el professor.
- b) La programació: Desenvolupament. Objectius. Continguts. Adequació de les instal·lacions, recursos i metodologia.

CRITERIS D'AVALUACIÓ

1. Utilitzar l'esforç muscular adequat a les exigències de l'execució. Amb aquest criteri es pretén avaluar el domini de la coordinació motora dels dos braços, l'equilibri entre els indispensables esforços musculars que requereix l'execució instrumental i el grau de relaxació necessària per a evitar tensions que porten a una pèrdua de control en l'execució.
2. Dominar la posició corporal.
Es tracta d'avaluar la posició correcta i relaxada al llarg de la interpretació.
3. Demostrar el domini en l'execució d'estudis i obres sense deslligar els aspectes tècnics dels musicals. Aquest criteri avalua la capacitat d'interrelacionar els coneixements tècnics i teòrics necessaris per a aconseguir una interpretació adequada.
4. Demostrar sensibilitat auditiva en l'ús de les possibilitats sonores de l'instrument. Mitjançant aquest criteri es pretén avaluar el coneixement de les característiques i del funcionament mecànic de l'instrument i la utilització de les seues possibilitats.
5. Interpretar obres de diferents estils i rituals com a solista i en grup. Es tracta d'avaluar el coneixement que té l'alumne del repertori del seu instrument i dels seus ritmes més representatius i també el grau de sensibilitat i imaginació per a aplicar els criteris estètics corresponents.
6. Interpretar de memòria obres del repertori solista d'acord amb els criteris de l'estil corresponent. Mitjançant aquest criteri es valora el domini i la comprensió que l'alumne té dels ritmes i la capacitat d'improvisació i concentració sobre el resultat sonor d'aquests.
7. Demostrar l'autonomia necessària per a abordar la interpretació dins dels marges de flexibilitat que permeta el context musical. Aquest criteri avalua el concepte personal estilístic i la llibertat d'interpretació respecte al context.
8. Mostrar una autonomia progressivament major en la resolució de problemes tècnics i interpretatius. Amb aquest criteri es vol comprovar el desenvolupament que l'alumne ha aconseguit pel que fa als hàbits d'estudi i a la capacitat d'autocrítica.
9. Descobrir i raonar els trets característics dels ritmes i les obres escoltades en audicions de concerts en directe o d'enregistraments. Aquest criteri pretén avaluar la capacitat de l'alumne per a analitzar ritmes i obres, i relacionar les seues característiques amb els coneixements instrumentals adquirits.

10. Demostrar seguretat i precisió en l'ús de la terminologia adequada per a formular opinions personals sobre els ritmes i les obres estudiades, i que tenen especial significat. Aquest criteri pretén la consolidació en l'ús dels termes i conceptes del llenguatge musical adquirits anteriorment i la incorporació correcta dels termes i conceptes aportats en aquest nivell a través de l'estudi de les matèries pròpies de les ensenyances professionals.
11. Lectura a vista de propostes de fragments, obres i ritmes. Mitjançant aquest criteri es pretén avaluar el grau de desenvolupament en els mecanismes de lectura i la seua coordinació instrumental.

METODOLOGIA

Principis metodològics

Principi d'individualització: és el més valorat en la pedagogia moderna. És necessari realitzar una educació individualitzada tenint en compte les peculiaritats que diferencien cada alumne, sobretot per raons d'edat. Aquestes diferències es poden agrupar bàsicament en dos apartats: biològiques i psicològiques.

Principi de socialització: una de les finalitats de l'educació és la integració de l'alumne en la societat. És necessari que aquest amplie la seua dimensió social. En aquest cas, la música possibilita una participació col·lectiva, tant per l'agrupació de diferents intèrprets, com per la seua relació amb el "públic".

Es fa imprescindible la dinàmica de grups.

Principi d'autonomia: és l'últim objectiu del procés pedagògic.

S'ha d'aconseguir que l'alumne siga responsable de les seues actuacions, conega les seues possibilitats i limitacions, per tal que puga autoavaluar-se en cada moment.

Principi de creativitat: tota mena d'educació comporta creativitat. En la música pot semblar més fàcil, però no per això es pretén obtindre gran originalitat i virtuosisme.

Des del primer moment, es farà que l'alumne participe en un procés creatiu, potenciant així la seua creativitat.

Principi d'activitat: és la premissa necessària per al procés pedagògic. En la disciplina instrumental caldrà que l'alumne prenga consciència que l'èxit de l'aprenentatge no es pot dur a terme sols en classe, sinó que dependrà sobre manera del seu treball individual. Per aquest motiu, caldrà que mantinga uns hàbits d'estudi que possibiliten la pràctica, l'assimilació, i la superació de totes les dificultats que es plantegen al llarg de l'aprenentatge.

Mètodes didàctics

Expositiu: mitjançant aquest, marcarem en cada moment els objectius i conceptes que cal assolir, indicant un pla a seguir, aclarint els termes, conceptes i dubtes que apareguen, desenvolupant i sintetitzant les idees més importants, i relacionant els conceptes i continguts amb temes anteriors i posteriors.

Demostratiu: tenint en compte el fet innat a l'home de l'aprenentatge per imitació (des que es naix), aquest mètode serà un dels més rellevants a realitzar. A més de permetre'ns un avanç més ràpid en la formació, és una forma de demostrar a l'alumne que el nou concepte és "possible" de dur a terme. Per a aquells alumnes amb un nivell de coneixements escàs, repetir pas a pas, proporcionant-los instruccions els resulta de gran utilitat, així com posteriorment la realització d'aquest "exercici" de manera autònoma, per si mateixos i sense l'ajuda (però sí la vigilància) del professor.

Per a aquells alumnes que tenen un nivell de coneixements més elevat la realització prèvia per part del professor, els farà veure un camp més obert i adornar-se de què és possible arribar a més, potenciant així la necessitat de treball, esforç i creació, a més del respecte i la credulitat cap al nou treball.

Actiu: aquest mètode s'anirà posant en pràctica i amb un major percentatge a mesura que augmenta el grau de coneixements i vivències dels alumnes. S'utilitzarà fonamentalment la dinàmica de grups, l'estudi dels casos (aportant solucions), la discussió dirigida, els diàlegs dirigits, la dramatització (role-playing) i la pluja d'idees.

Dinàmica de grups: caldrà atendre tant al contingut com especialment al procés, ja que és fonamental per al bon o mal funcionament del grup. S'observarà qui participa (més/menys), com participa (tracte als altres), quan participa (principi/fi), com influeix (més/menys), tipus d'influència (autocràtic/participatiu/democràtic...), com processa les decisions, les funcions (realització del treball) i la seua mantenció, a més a més de tot el relatiu a les tècniques oportunes per a intentar una bona dinàmica del grup.

Varis:

Flexible: Possibilitat de canvis en el procés, continguts i procediments.

Socialitzador: Integració en el grup, en el centre i en la societat mitjançant l'assignatura.

Participatiu: Actuant de forma activa en la confecció de les classes.

Directiva: Els alumnes actuen activament en el procés d'aprenentatge, però és el mestre qui marca les pautes a seguir.

Individualitzat: Ajustant al llarg del procés, tant la metodologia com els continguts a les necessitats de cada alumne, potenciant així el seu desenvolupament personal, i augmentant amb tot allò el seu nivell.

PROCEDIMENTS D'AVALUACIÓ

Contínua i establida segons el tipus i grau d'aprenentatge que s'espera que hagen aconseguit els alumnes en un moment determinat, respecte de les capacitats indicades en els objectius generals i específics de l'assignatura.

1. Flexible tenint en compte el context de l'alumne, és a dir, el cicle educatiu i/o laboral en el que es trobe (no sols al conservatori), així com les seues pròpies característiques i possibilitats.

2. Realització d'audicions dins de l'aula, àrea, seminari i centre.

Prova Inicial: Per poder avaluar el nivell inicial de cada alumne abans de començar el període d'aprenentatge.

Contínua: per poder supervisar adequadament tot el procés d'aprenentatge.

Final: Per a comprovar quins alumnes han assolit els objectius, continguts, etc. mínims exigibles dins dels proposats.

3. Altres:

Observació directa del treball dins de l'aula.

Assistència.

Audicions.

Rúbrica d'avaluació.

MÍNIMS EXIGIBLES

L'alumne deu demostrar un aprenentatge i una evolució adequada en el domini de l'instrument, tenint en compte la seua etapa educativa.

Els exercicis són progressius, el qual significa que si un alumne no supera satisfactòriament un exercici, no passa al següent. Per tant, si un alumne no realitza com a mínim el 80% dels exercicis o estudis, difícilment podrà arribar al nivell corresponent.

PROCEDIMENTS DE RECUPERACIÓ AL LLARG DEL CURS

En l'avaluació contínua, es recupera en el moment en què es demostre el nivell adequat en l'avaluació.

EXÀMENS EXTRAORDINARIS DE JULIOL

Continguts de les fitxes d'avaluació de la programació d'aula per a cada nivell.

Els exàmens de juliol, en tindre la condició d'extraordinaris, podran ser avaluats tant individualment pel professor/a de l'assignatura com per un col·lectiu de professors. Qualsevol d'aquestes possibilitats es portarà a terme pel departament de vent-fusta, que es manifestarà com a l'organisme encarregat de designar el grup de professors que avaluaran els exàmens extraordinaris.

L'avaluador, o avaluadors, designats per a portar a terme aquesta prova, escolliran d'entre les obres i exercicis de la programació, tantes com consideren oportú. La part de tècnica s'haurà d'interpretar completament per cada alumne/a independentment del nivell del qual s'examina, que fa referència a les velocitats mínimes a les quals s'han d'executar cadascun dels exercicis de tècnica.

PÈRDUA D'AVALUACIÓ CONTÍNUA

La prova substitutiva de la pèrdua d'avaluació contínua constarà de tres parts corresponent als tres blocs de continguts. La qualificació serà la mitjana dels tres apartats d'acord amb la següent ponderació:

- Bloc A: Tècnica 30%
- Bloc B: Exercici de la vista 30%
- Bloc C: Repertori 40%

El professor/tribunal determinarà en el moment de l'examen:

- La tècnica programada dintre del curs que l'alumne deurà interpretar.
- Dos estudis corresponents a la programació del curs.
- Tres obres de les corresponents a la programació del curs.

Aquests continguts tenen com a referència els mínims exigits per a cada curs.

A partir d'aquests continguts de referència el professor/a o professors/es podran determinar el que deu interpretar en la prova l'alumne.

LÍMIT DE PERMANÈNCIA

El límit de permanència en les Ensenyances Professionals de música serà de huit anys. L'alumne no podrà romandre més de dos anys en el mateix curs.

ATENCIÓ A LA DIVERSITAT

En el cas que hi haguera qualsevol alumne amb necessitats específiques que requerixen una atenció a la diversitat, es realitzaran les pertinents adaptacions curriculars.

TIC I MESURES DE SENSIBILITZACIÓ

Segons característiques, condicions i recursos disponibles, s'incorporaran mesures per a difondre les bones pràctiques en l'ús de les tecnologies de la informació i comunicació, així com mesures dirigides a la sensibilització, prevenció de qualsevol mena de violència i discriminació per motius d'intolerància, especialment referida a condicions de discapacitats, gènere, orientació sexual i identitat sexual, ètnia i creences religioses.

APLICACIÓ DE LA PROGRAMACIÓ

Cada professor actuarà i adequarà les obres al temari segons els seus criteris. Els objectius indiquen de manera concreta el nivell que l'alumne ha d'assolir al finalitzar cada curs. A continuació es proposa un llistat d'obres per a Conjunt 1 (1r i 2n d'EPP) i per a Conjunt 2 (5é i 6é d'EPP).

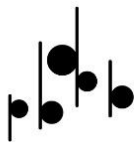
Este llistat suggerit és sols un referent, i, per tant les obres són sols orientatives, pel que es poden canviar per altres del mateix nivell i tenint en compte la dificultat tècnica i el grau de domini dels instruments. L'alumnat també podrà proposar obres d'un nivell semblant i que s'ajuste als mínims exigibles.

Per a comprovar la superació d'estos, s'hi especifiquen uns coneixements i unes habilitats molt puntualitzades que serviran com a criteris d'avaluació. El sistema té com a finalitat avaluar els alumnes de manera objectiva, i demostrar que han superat un

grau concret i han assimilat els coneixements i les habilitats necessàries per a abordar les exigències del següent curs.

La quantitat de les obres a interpretar en el curs i en el trimestre anirà en funció de la dificultat d'estes, així com de tots els alumnes del grup, resultant imprescindible treballar tant repertori de carrer com repertori d'audició/concert.

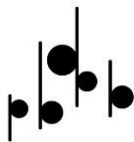

PROPOSTA DE LA RELACIÓ DE LES OBRES DE CONJUNT 1

PRIMER I SEGON DE DOLÇAINA

Dolors de Munt	Enric Montsant	Arxiu del CPM Mestre Tàrrrega	Pasdoble
Marxa de la colliua	Xavi Richart	Est la dolç Mètode elemental 4	Cercavila
Cotes	Xavi Richart	Est. dolç. Obres per a colla.	Marxa cristiana
Segreny	Xavi Richart	Est la dolç Mètode elemental 4	Marxa cristiana
Xèxena	Xavi Richart	Arxiu del CPM Mestre Tàrrrega	Marxa mora
Herbero de Mariola	José R. Pasqual Vilaplana	Est. dolç. Obres per a colla.	Concert
Castell d'Ocaive	Penyalba	Est la dolç Mètode elemental 4	Concert
Fanfàrria de Llúria	Fco Valor Llorens	http://fcovalorllorens.com	Marxa cristiana
Als amics	Xavi Richart	Arxiu del CPM Mestre Tàrrrega	Marxa mora
Alicanya	José R. Pasqual Vilaplana	www.pascualvilaplana.com	Concert
Alimara	José R. Pasqual Vilaplana	www.pascualvilaplana.com	Concert
Batalla Imperial	Joan B. Cabanilles	Arxiu del CPM Mestre Tàrrrega	Concert
La cerveseta	Xavi Richart	Arxiu del CPM Mestre Tàrrrega	Cercavila
Toc de vermut	Anònim	Est la dolç Mètode elemental 4	Cercavila
Murga del treballador	Anònim	Est la dolç Mètode elemental 4	Cercavila
La Colleta	Xavi Richart	Est. dolç. Obres per a colla.	Cercavila
El Bequetero	Gustavo Pascual	Tocates i estudis a 2 veus	Cercavila

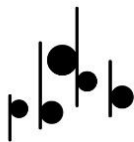
Les Calçaes	Julià Pastor	Tocates i estudis a 2 veus	Cercavila
Arranca la plega	Xavi Richart	Est la dolç Mètode elemental 3	Cercavila
La nova	Xavi Richart	Est la dolç Mètode elemental 3	Cercavila
Beuna	Xavi Richart	Tocates i estudis a 2 veus	Cercavila
Les tres roses	Xavi Richart	Est la dolç Mètode elemental 3	Processó
Floretes de cementeri	Xavi Richart	Est la dolç Mètode elemental 3	Processó
Tito	Anònim	Arxiu del CPM Mestre Tàrrrega	Processó
La Brama	A. Blay	Est. dolç. Obres per a colla 2.	Cercavila
Andrea	Saül Gómez	www.saulgomez.es	Pasdoble
La batalla de S. Hipòlit	Xavi Richart	Est. dolç. Obres per a colla 2.	Marxa cristiana
Creu daurà	Fco Valor Llorens	http://fcovalorllorens.com	Marxa cristiana
Aurí	Xavi Richart	Arxiu del CPM Mestre Tàrrrega	Marxa cristiana
Obrint l'entrà	Fco Valor Llorens	http://fcovalorllorens.com	Marxa cristiana
Als Cudolers	Antoni de la Asunción	Est. dolç. Obres per a colla 2	Marxa mora
El poble del sol	Xavi Richart	Est la dolç Mètode elemental 4	Concert
Quaderns de Dènia	J. R. Pasqual Vilaplana	www.omnesband.com	Concert
Pregó	Xavi Richart	Est. dolç. Obres per a colla.	Cercavila
Dolçainers de L'apocalipsi	Miguel A. Ibiza	https://miquelibiza.wordpress.com	Marxa cristiana
La Vall digna	Xavi Richart	Est. dolç. Obres per a colla 2	Marxa cristiana
L'Altet	José R. Pasqual Vilaplana	www.pascualvilaplana.com	Marxa cristiana
Anòmia	Alejandro Blay	Est. dolç. Obres per a colla.	Concert

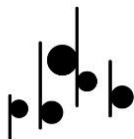
PROPOSTA DE LA RELACIÓ DE LES OBRES DE CONJUNT 2

CINQUÉ I SISÉ DE DOLÇAINA

Jota Riberenca	Xavi Richart	Arxiu del CPM Mestre Tàrrrega	Jota
Vals La Rosa	Xavi Richart	Arxiu del CPM Mestre Tàrrrega	Vals
Dolça memòria	J. R. Pasqual Vilaplana	www.pascualvilaplana.com	Pasdoble
Quirbilyan	José R, Pascual-Vilaplana	www.pascualvilaplana.com	Marxa mora
Dolçaines d'Argent	J. R. Pasqual Vilaplana	www.pascualvilaplana.com	Concert
Anem	Vicent Ferragut	Est. Dolç. Obres per a colla	Concert
Sant Blay gloriós	Xavi Richart	Est. Dolç. Obres per a colla 2	Concert
Esclat de festa	C. Santos / J. R. Pasqual	www.pascualvilaplana.com	Concert
Grisàs de Jerús	Pau Puig	Arxiu del CPM Mestre Tàrrrega	Concert
Medievalitats	Pau de Luis	Arxiu del CPM Mestre Tàrrrega	Concert
D'Inestables	José R. Pasqual Vilaplana	Est. Dolç. Obres per a colla	Pasdoble
Vida	Fco Valor Llorens	http://fcovalorllorens.com	Marxa cristiana
Sagitarie	Saül Gómez	www.saulgomez.es	Marxa cristiana
Una Almàssera de cine	Saül Gómez	www.saulgomez.es	Concert
La casona	Vicent Ferragut	Arxiu del CPM Mestre Tàrrrega	Concert
Fantasia ibèrica	Antoni de la Asunción	Est. Dolç. Obres per a colla 2	Concert
Fantasia mediterrània	Antoni de la Asunción	Est. Dolç. Obres per a colla 2	Concert
Fantasia llatina	Antoni de la Asunción	Est. Dolç. Obres per a colla 2	Concert

Zirzat	Chris da Silva	Arxiu del CPM Mestre Tàrrrega	Concert
Dolça Obertura	German Estévez	Arxiu del CPM Mestre Tàrrrega	Concert
Al tall per sempre	Saül Gómez	www.saulgomez.es	Concert
Comxac	Adan Bernabeu i García	www.laxafiga.com/premis- de-composicio	Concert
Rosa Carmina	Antoni de la Asunción	Est. Dolç. Obres per a colla 2	Pasdoble
Amparo Vique	A. Blay / X. Richart	Arxiu del CPM Mestre Tàrrrega	Pasdoble
Rollet de Flor	Xavi Richart	Tocates i estudis a 2 veus	Cercavila
Jaume Guasch	Xavi Richart	Tocates i estudis a 2 veus	Pasdoble
El Xirimiter	Xavi Richart	Tocates i estudis a 2 veus	Pasdoble
Toc de Bous Pedreguer	Anònim	Arxiu del CPM Mestre Tàrrrega	Cercavila
La Brama	A. Blay	Est. dolç. Obres per a colla 2.	Cercavila
Vall dels miracles	Xavi Richart	Arxiu del CPM Mestre Tàrrrega	Estudi tècnic
Xirimania	J. M. Peñalver	Arxiu del CPM Mestre Tàrrrega	Concert
Germanies	José R. Pasqual Vilaplana	Arxiu del CPM Mestre Tàrrrega	Concert
Preludi	Ramón García	Arxiu del CPM Mestre Tàrrrega	Concert
Impressions al voltant de la "Moma"	Àngel Lluís Ferrando	www.laxafiga.com/premis- de-composicio	Concert
Esclafamuntanyes	Saül Gómez	www.saulgomez.es	Concert
Rauxa i foc	Saül Gómez	www.saulgomez.es	Concert
Lament	Saül Gómez	www.saulgomez.es	Concert
Tractats	José R. Pasqual Vilaplana	www.pascualvilaplana.com	Concert
Quadern de Bocairent	José R. Pasqual Vilaplana/	Arxiu del CPM Mestre Tàrrrega	Concert

Impressions	J. C. Sempere Bomboí	www.laxafiga.com/premis-de-composicio	Concert
Interlúdic	Arnau Bataller	Arxiu del CPM Mestre Tàrrrega	Concert
Alderaban	Saül Gómez	www.saulgomez.es	Ballet / Concert
Amparito Roca	Jaime Teixidor	Arxiu del CPM Mestre Tàrrrega	Pasdoble

BIBLIOGRAFIA

- Martí, C.; Soriano, R. i Richart X. (2010). *Estudiant la dolçaina. Mètode elemental* 3. València: Impromptu editores.
- Martí, C.; Soriano, R. i Richart X. (2012). *Estudiant la dolçaina. Mètode elemental* 4. València: Impromptu editores.
- Richart, X. (1995). *Estudiant la dolçaina. Tocates i estudis a 2 veus*. València: Impromptu editores.
- Richart, X. (2000). *Estudiant la dolçaina. Obres per a Colla*. València: Impromptu Editores.
- Richart, X. (2000). *Estudiant la dolçaina. Obres per a Colla 2*. València: Impromptu Editores.

WEBS

- <http://fcovalorillorens.com>
- <https://miquelibiza.wordpress.com>
- www.laxafiga.com/premis-de-composicio
- www.saulgomez.es
- www.pascualvilaplana.com

TÈCNICA D'ESTUDI

Temps d'estudi diari

Començar amb 30 minuts i arribar, com a mínim, fins als 60 minuts, amb breus descansos o en 2 sessions.

Seqüència

Per a fomentar que l'estudi es convertisca en un hàbit i es guanye en rendiment, cal organitzar el temps invertit de manera que tots els continguts es treballen el més periòdicament possible i amb el mateix ordre.

Objectius

Un aspecte que millora l'efectivitat és el ser conscient en tot moment de l'objectiu que cal superar i de les parts del cos que cal desenrotllar. És aconsellable treballar per separat cada habilitat. D'aquesta manera, si s'està treballant l'afinació, cal donar la màxima importància a l'embocadura i a la presió de l'aire en primer lloc, deixant la resta d'aspectes tècnics per a més endavant, quan es vagen dominant els principals objectius.

Quan en una obra ens trobem amb una dificultat, és millor eixir-se'n d'ella i treballar el problema per separat, a fi que l'esforç i la tensió generats no influisquen negativament en l'expressió musical.

Conservatori Professional
de Música Mestre Tàrraga
de Castelló

